

(10)

In lib. de capti. Babilo. ubi agit de sacra. potate ait sicut in illis verbis qui crediderit
& baptizatus fuerit, salu erit, non tribuit potas, sed ministerium, neq; in his verbis
quocunq; alligaueritis super terram, & quocunq; solueritis, vel remiseritis, nihil tangit
potas, sed tm ministerium absoluentis, et fides excitat chriano, et illo verbo credit se
sed tm nudum ministerium, constat aut illum esse locum vnicum in quo fundat potatem
iurisdictionis Aplos et successores eorū qm ad forum externum

item ubi agit de confessione vocali et de resurrectione
casuum

Dicit generaliter dictum esse illud, quocunq; alligaueritis in terra et singulis chriano, et
adducit illud, si duo ex vobis consenserint, ex quo inferit ipse potatem ligandi et
soluendi in foro conscientie et peccati, esse comune Pontif. et laicis. hec sunt verba eius.

Proinde non dubito eum a peccatis esse absolutum, quisquis siue sponte correctus veniam
petierit, et emendauerit coram quouis priuato fratre. Quare (inquit) monere istos prin
cipos Babilonis, ut se temperent auerterandis casibus, deinde de occultis audiendi am
fessionem facultatem permittant liberissimam omnibus fratribus et sororibus, peccator cui
voluerit suum peccatum reuelare veniam et solatium a verbo chri ex ore proximi peti
tur. hec ille. Negat q. potatem aliquam hanc pontificis ecc. ex iure diuino par
ticulariter sibi tributam, qua ab alijs disarant.

item in eodem lib. ubi de ordine agit

Expressè dicit hoc sacra. s. ordinis, ecclesia chri ignorat, et quod inuentum est ab
ecclesia Pape. ecce dicit inuentionem esse totum hoc sacra. ordinis, ac subinde Pon
tificiam potatem, qui. n. dicit inuentionem esse ecclesie, et consequenti negat, diu
no iure constare.

Item ibi expressè negat, ordinatos fuisse Aplos in presbyteros, nec plus facere, (inquit)
ad hoc illud, hoc facite in meam commemorationem quam illud, ite et predicare euan
gelium. et subiungit

Hac parte intravit tyrannis, que sacerdotes semper voluit differre a laicis, et eos
ut imundos heret, in preiudicium græ baptismalis ubi aperte affirmat omnes qui in
chro baptizati sunt, esse equè sacerdotes. et exponens quos ipse vocat sacerdotes
ait, ministros tm sedes ad predicandum, et ad sacramentandum sacerdotes dici
m q. illis licet hec facere, et alijs est prohibitum. et dicit Apostata, quo se ex
nerent se magis a laicis, et galli cibelis, sic multiplicatum est sacerdotium inter
epos. sed nihil eis manet sinon predicant, nam eucharistiam offerre, hoc sacra. m.
percipere est, benedictionem hanc et pueri heret, et sic discurrerit per omnes ad sa
cerdotij, quos facit coes, concludit omnes baptizatos ex equo esse sacerdotes et ex
consequenti, nullam esse diuinam inter epos sacerdotes et laycos vnam (inquit) no licet
quocunq; nisi ex ordine conati, aut vacante maiore predicare verbum dei, itaq; de toto sa
cerdotio et Pontificio ordine concludit, tm esse munus predicandi, quare nulla re distinet
eps a sacerdote aut a quouis laico

Dicit hierarchia illa ecc. summi Pont, ep[iscop]i et sacerdotu similis est geritibus institutioni de eligendis sacerdotib[us] Iouis Venerey et saturni. certe iuris leges de potestate hierarchica no solum eam negat, sed damnat

Item in Responsione contra Catharinum

Expressè negat claves ecclesie ad aliquam singularem personam pertinere nisi sancti, ut fuit Petrus, sed ad solam ecclesiam in spu edificatam pertinere, negat successionem dari hac sunt verba, quam cito (inquit) no dedoxi mihi Papam sanctam cito non dediti mihi petram neq[ue] ecc[lesi]e. sed sententiam peccati. Si q[ui] ad nullam personam pertinent claves nisi sit sanctus, q[ui] neq[ue] ad ep[iscop]o per successionem ex diuina iure competunt, rursus ibi ostendere volens, ubi sit ecc[lesi]a. et assignans notas eius ait. regnum et ecc[lesi]e. no sciunt iurisdictiones, que non sunt nisi tyrannicę hominu inuentio solum, sūt caritatem caritatem, et non potatem: qui auar[us] docet, ille Papa est, qui docet iudas est et chru tradidit. ecc[lesi]a expressè negat potatem iurisdictionis, eamq[ue] tyrannicam esse hominu inuentioem. Cum aut[em] ep[iscop]o potas ex potestate iurisdictionis et t[er]t[er]o, seq[ue]nt[er] hac potate ep[iscop]atum esse tyrannicam inuentioem secundum istum

Item in disputatione facta Wittenbergę anno .1520. hec verba habet.

Predicationis, precipua et sola actio Ap[osto]licis est facta comissio, huic se ep[iscop]i non ruerunt, no modo Ap[osto]ly non sunt successores, sed chru desertores.

Rursus in alia disputatione Wittenbergę ab ipso habita .1521. ubi loq[ue] de ijs, que ad deo m[un]do h[ab]entur et religioni: expressè dicit, nec quęq[ue] mouere debet si ordinat[ur] eis (quę vocant, fuerit illarum); nihil. n. aliud ordines illi sacri sunt, quam laud[em] minum Deo ignota.

Item alia disputatione anno .1536. de potate ep[iscop]i sic dicit. nulla authoritas christi prophetis vel Ap[osto]licis a quanda, ceteri q[ui] successores discipuli illoy debent habere et tertia / asserione eiusdem disputationis, dicit, Apl[ost]i certam promissionem spu s[an]cti et indiuiduo habuerunt. ideo soli fundam[en]ta ecclesie vocant[ur] sed nulli successores indiuiduo certam hanc habuerunt. Quare (inquit) non seq[ue] Apl[ost]i hoc potuerunt facere et successores eor[um]. Vbi infert quod ep[iscop]i in concilio conuocati passunt errare, et q[ui] su no errant. ecc[lesi]a negat Apl[ost]i succedere ep[iscop]o in potate, maxime iudicandi de doctrina

Rursus in cometarys ad Galatas

Super illo, ij qui videbant aliquid esse nihil mihi contulerunt. expressè ponit hanc positionem, que delectat omnem hierarchiam nullus Apl[ost]us maior est alijs, neq[ue] est inuicem prerogatiua aliqua.

Rursus in Epistola super euang. Ioannis

Exponens illud accipite sp[iritu]m adiuu[m], quoz remiseritis. dicit. hec potas cuius ecc[lesi]e christiano data est pot[est]as sue virtutis, et potentie nos oēs co[n]sentes effecit chru, et infra

63 74

Universis ex aquo christianis hec potas tribuit. Tametsi quiddam hanc ipsam sibi
tm datam vendicauerunt, et Papa, episcopi et sacerdotes, qui aperte citra pudorem
hanc sibi tm tributam potatem efficiunt. Post uero ait, quilibet & christianus horum
qui credit, eandem potatem habet quam Papa, et Epi. ecce negat peculiariter datam
potatem Epi, Papa, et sacerdotibus

Item super cap. Ioannis Decimo :-

Super illis uerbis, Quino intreat per orbem, et omnes partibus ueram audiunt / duo, in
quit in hoc testu obseruata digna sunt, libertas credendi, et potas iudicandi, Nouis
tis quod psychophrasi animicida nobis (et Laps de Epi none) docent, quod quicquid
concilia, sumi Doctores decesserint, et exposuerint, nobis suscipienda sunt: neque iudi
candum an ne bonum uel malum sit, qui adeo sunt securi, ut stuant hodie am
plendam ea per excoicationem, quidquid illi dicant, id queso probe perpendite quod
omnibus tradita sit potas iudicandi, quicquid et ab ijs proponit ut dicere queant
Chrus nobis Dns est, cuius uerbum premibus accipiem, illum chrum capiem, ac se
tentiam faciem, num recte faciat Papa, et Epi et eos assecla ait namque chrus pecu
das iudicant et agrosaur, que uera uox sit, aut que no uera. Adducant & siquid
decesserint, et uidebim an ueritati consonum sit. et paucis interpositis in eodem capite
hic desunt uersa concilia, et oes Pontificias leges, et quod nihil ab eis iudicio reci
pere debeam. imo iudicandi quecumq potas nobis facta est. idem fere repetit exponens
illud Mathei Attendite a falsis Prophetis & unde potatem hanc iudicandi de
deditini, que proprie Epas dignitatis est, oem iudicari a luthero, omnibus ex aquo chris
tians

Ex quibus omnibus locis, et alijs qui afferri possunt, constat lutheru no negare Epi hanc
potatem remittendi pecc. excoicandi, consecrandi, et de deditinis iudicandi propterea qd
male utant ea, sed simpliciter ipsam potatem non esse in ecc. nec ut ecc. intelligit
sed oem esse omnibus christianis

Brentius super Esaie caput. 59.

Tradans illud sp me qm est in te, et & ait hec uerba Cum manifestam promissio
nem contineant assistentie sps scti. cum uideant ueram ecclesiam hoc se traxi, di
cunt hanc promissionem datam esse ecclesie. ut quicquid statuerint aut decesserint
Pont, qui gloriantur se Aplas successores esse, et capita ecclesie, hoc excipiendum hoc
de oculandum sit ut oculos sp scti cum nihil exte minj sit. Primum. n.
nodum confessum est eos Pontifices qui sunt, in regno Papistico esse ueros Aplas successo
res, uel uera esse in ecc. nedum capita, qui persequuntur doctrinam ab Aplis traditam
sp scti promissus est ecclesie hoc est agnoscentibus doctrinam Aplas. Quibus uerbis ex
presse negat epas successores esse Aplas, neque promissionem illum sp scti peculiariter
habere sed oem cum omnibus credentibus

Caluinus in commentarijs sui catechismi ubi
loquitur De ordine

Expressè tenet ep̄s sola dispositione hum^{na} eē superiores sacerdotib, et p̄
hum. vitanda schismatis illis eē superiores, inuicem verbis bixonimi in eplā ad
romū, et in cōmetarijs eplā ad Titum. Marcū et in iugere verborum bixonimi acci
que quasi nullam patiunt^r glosam et hæc sunt, que profundissime de p̄uicib, he
tiarū super ep̄atu colligere potui, ex ip̄s alias notauī dum perditis eorū libris
uexam

Caluini institution, hb. 4. c. 3. manifeste asserit nullam eē distantiam mu
ris ep̄s et presbyteros, solum nota eē diuersa, quæ tñ sepe confundant^r

Idem Musculus in lib. de locis cōmūib, titulo de ministris verbi dei, addit
consilio humano factum esse ut ep̄i superiores eēt, non Domini q̄ dispositione
ritate, et hæc consilium a spu s̄cō nō profectum, nam huic debem^r inquit omne
principalium et æquælibrium ep̄s insolentiam, opulentiam atq̄ tyrannidem
omnium eccl̄e ch̄i corruptionem.

Certurua. 2^a. cap. 7. col. 126. hant̄ ita verba. vnde liquet (inquiunt) ep̄s
nō tam diuina institutione quam humana auctō, propt̄ bonum ordinem
fictionem ac successionem gradu presbyterio superiorē haberi

Conradus Gomedius lib. 6. tit. Pandectarū Bonuersalium titū. p̄. de ep̄s, et
op̄i lutheri sub hoc titulo, aduersus ordinem falso nominatum ep̄s.

Ioannes faber in lib. antilogiarū lutheri. c. 45. citat̄ ipsum in sermone de eccl̄
tione dicentem, ep̄i sunt Apl̄e Arch̄i, et in lib. contra falso nominatum
titum eccl̄e dicentem ep̄i sunt indote luxuē Papales, que solum ad beate
opprimendam eccl̄e sunt, sicut et exoter ip̄s, idēo deleri debet ep̄s
et deuastari ep̄at^r

hæc in lib. de resolutione sup̄ propositionib, 13. de pot̄te pape, quæst. 1.
fo. 31. in fine illi scribet. concludo omni sacerdos in articulo mortis et nec
tis est ep̄s, est papa hēns plenissimam plenitudinem pot̄tis super confitentem, et
gen̄ia cōmū totius eccl̄e et ex D. cipriani epl̄a euidenter conuincit^r, q̄ nec
est ep̄s, nec ep̄s est superior presbyteris iuxta diuino, tenet consequentia, q̄
vnum est immutabile tam in b̄da q̄ in morte

Item lutherus inde abroganda Missa priuata Titū ep̄s ch̄i et sacerdot
Papaliū qui est. 2°. fo. 472. scribet. concludim^r itaq̄ cum fiducia
iuxta diuinas literas et decretum sp̄s s̄cō, negs eē negs dici ep̄s, sed magis
reuerens et ualidior tam ep̄s q̄ decreti diuini de ep̄s constituendis, et
ep̄i uocatione sath̄e et constitutione Apl̄e eius pape, vnde et recte vocat
creature pape nō sp̄s s̄cō, qualis creature tales creature et ibidem nō sunt

• ep̄i, sed idola luxuē, morbia et potentia ixe dei

65 75

Lutherus in prefatione Epistolae B. Hieronimi ad Eusebium. to. 4. fo. 413.
ait, Nam hic vides ~~ipse~~ Hieronimi sicut et Amb. et Aug. nullum fuisse
Archiepiscopum in ecclesia, nullum Patriarcham, nullum primum, nullum metropolitani,
multo minus Papam, seu Caesariensem Pontificem, sed omnes exant episcopi
inter sese aequales, deinde ipsi episcopi iidem qui presbyteri et e contra
Lutherus in confessione fidei exhibita Carolo. 5. anno. 1530. de potestate ecclesiae. 4.
to. fo. 203. sic ait, Porro secundum evangelium seu (ut loquuntur) de iure Divino nulla
iurisdictio competit episcopis ut episcopis, haec est his quibus commissum est ministerium
verbi et Sacramenti nisi remittere peccata. / Multa alia similia eque laxa et aperte hic
et innumeris alijs locis dicit / siquid sino hereticus. in catholico dixerit melius est
damnandi

Lutherus in accusatione Pontificum nomine facta anno. 1537. specialiter contra
Clementem. 7. ait Una cum suis complicitibus cardinalibus et episcopis praetensis in ecclesia
prelatis et hinc in. 3. to. suorum operum. fo. 496.

imo qui praesentem negare sacramentum ordinis et confirmationis a Christo institutum et sic iure
Divino non est negarent ministros eodem iure non esse. scilicet episcopos / atque et ponunt has exco-
municas quas nos sacramenta vocamus humanas esse et ab homine constitutas, in defini-
mus ea esse vera sacramenta instituta a Christo, quod non definiunt ministros episcopos. scilicet et esse
a Christo / ita refutata Synodus decepta sub Julio. 3.

Minister sacramenti et sacramentum simul ponunt et tollunt / ordinem esse / sacramentum negat Lutherus
Catholici et omnes et confirmationem

Lutherus c. 40. super Esai super verbum Sion quae evangelizans ostendit quod omnes
vocati ad evangelium sunt evangelistae scilicet ita ministri solum deo inter sacerdotes
et laicos est non iuris

Lutherus contra Latomum. to. 2. fo. 403. Deus non videt hoc vulgus Pontificum quod hoc
die regnat cum solus evangelista et verbi minister ordinavit in ecclesia. sed neque per
homines constituti sunt imo se ipsos excoercent invidiosus Deo et hominibus

In responsione ad articulos Thematice damnatos. 2. to. fo. 472. / collectores
et si. scilicet per. hodie presideret Roma non tamen esse Papa nam Papa esse rem fectam in mun-
do neque fuisse neque futurum esse sed fingi. Lutherus hoc adhuc dico et contra iuramentum
scripturas non potest probari.

Lutherus in libro de abroganda Missa privata, quae est. to. 2. fo. 472. tale est / inquit
quod agit in episcopis istis gloriosis et infidelibus quos tamen abest ut Deus agnoscat ut nullum
genus hominum intaxa Divinae Magestati magis aduersum esse possit, non enim. Solum contra
Dei praescriptum, sed et directe contra Deum directi sunt et regnant quod et eviden-
ter et invidiose monstrabo his qui scripturas credunt.

luthe. intrada. dicit, resolutio sup. propositis suis. hinc disputat, anno 1519.
i. to. suo opus. fo. 294. pp. 5. ait cum n. presbyteri et epi iure
no sint idem et olim idem fuerint dum populo curam habet predicandam
ministrando: non video quo iure epi relicto officio presbyteris in th. presbyte-
rum scam ascendentes subleuerunt. hec ille.

luthe. super. 2. cano. pe. 2. c. super illa verba epi sacerdotium dicitur
denari epi nihil aliud sunt q̄ idola quaedam et inanis personae: quales sibi
epos infesto S. Nicolai constitunt ut aut est epi sacerdotium ita sunt
leges sacrificia / opera omnia apostatissima ad bacandum genalibus illis dicitur
ante sacra sua quadragesimam cum demerata esse plebe insolenti q̄ al
solent fuisse.